SM077:00/2011

SISÄASIAINMINISTERIÖ
14. 03. 2013
INRIKESMINISTERIET

HELSINGIN YLIOPISTO
Rehtori

maahanmuutto-osasto@intermin.f
hare@intermin.fi

11.3.2013

Dno 111/04/2013

Sisäasiainministeriö
PL 26
00023 Valtioneuvosto

Viite: SM: n lausuntopyyntö 1.2.2013 työryhmän ehdotuksesta "Maahanmuuton tulevaisuus 2020"

Sisäasiainministeriö on pyytänyt Helsingin yliopiston lausunnon "maahanmuuton tulevaisuus 2020" - työryhmän ehdotuksesta. Yliopistossa oikeustieteelliselle ja valtiotieteelliselle tiedekunnalle varattiin mahdollisuus lausua asiassa.

Helsingin yliopisto yhtyy yliopiston valtiotieteellisen tiedekunnan asiassa 1.3.2013 antamaan lausuntoon. Tiedekunnan lausunto oheisena.

Rehtori Thomas Wilhelmsson

Lakimies Pertti Hyvärinen

Liite: yliopiston valtiotieteellisen tiedekunnan lausunto 1.3.2013

LAUSUNTO

1.3.2013

VALTIOTIETEELLISEN TIEDEKUNNAN LAUSUNTO *Maahanmuuton tulevaisuus 2020 – työryhmän ehdotuksesta* MAAHANMUUTTOPOLITIIKAN STRATGIAKSI (alla kaikki suorat sitaatit ehdotuksesta on kursivoitu)

Maahanmuuton tulevaisuus 2020 - työryhmän ehdotus visioksi 2

Visiot ovat osuvia ja kattavat kaiken muun paitsi kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja/tai etnisesti erilaisten väestöryhmien väliset hyvät suhteet, eli molimminpuolinen kunnioitus ja toisiin ryhmiin kohdistuvien kielteisten asenteiden eli ennakkoluulojen, syrjinnän sekä toisista ryhmistä eristäytymisen puuttuminen. Ensimmäisen vision passiivimuoto "*arvostetaan moninaisuutta*" jättää kertomatta, kenen sitä pitäisi arvostaa. On tärkeää tähdentää, että moninaisuuden arvostaminen sekä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen on sekä enemmistön että vähemmistöjen jäsenten vastuulla. Tavoitteena pitäisi olla hyvät suhteet paitsi enemmistön ja vähemmistöjen, myös eri vähemmistöryhmien välillä. Väestöryhmien välisten jännitteiden ja/tai niiden eristäytymisen estäminen edellyttää hyviä ryhmienvälisiä suhteita. Vain siten voidaan taata yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä kaikille.

Visio "*Maahanmuutto on ennakoitua ja hallittua*" edellyttää puolestaan enemmän aktiivisuutta heijastavia suosituksia kuin mitä ehdotuksesta jatkossa löytyy.

Lukijalle 3

Strategian tarkoituksena on "*viitoittaa tietä aktiivisemmalle ... maahanmuuttopolitiikalle*". Tavoite on hyvä, mutta kovin paljon tuota aktiivisuutta ei ehdotuksessa näy. Tosiasiat kyllä myönnetään – että väestörakenne muuttuu ja että Suomi tarvitsee osaavia työntekijöitä – mutta ehdotus on melko vaitonainen siitä, minkälaista aktiivisuutta tilanne edellyttää.

1 *Maahanmuuton nykytila* 4
1.1 *Lyhyessä ajassa maahanmuuttomaaksi* 4
1.2 *Maahanmuutto on monimuotoistunut* 5
1.3 *Maahanmuutto vaikuttaa yhteiskuntaamme ja sen väestörakenteeseen*..... 6

On totta, että "*(m)aahanmuuton myötä Suomeen on syntynyt uusia etnisiä, kielellisiä, kulttuurisia ja uskonnollisia vähemmistöjä*" ja että "*(n)e tuovat yhteiskuntaamme ja kulttuuriimme uudenlaisia vaikutteita*", mutta vaikka otsikossa puhutaan maahanmuuton vaikutuksesta yhteiskuntaamme,

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

VALTIOTIETEELLINEN TIEDEKUNTA
STATSVETENSKAPLIGA FAKULTETEN
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

Valtiotieteellinen tiedekunta, PL 54 (Unioninkatu 37), 00014 Helsingin yliopisto
Puhelin (09) 1911 *, faksi (09) 191 24835, www.helsinki.fi/valtiotieteellinen
Statsvetenskapliga fakulteten, PB 54 (Unionsgatan 37), FI-00014 Helsingfors universitet
Telefon +358 9 1911*, fax +358 9 191 24835, www.helsinki.fi/statsvetenskapliga
Faculty of Social Sciences, P.O. Box 54 (Unioninkatu 37), FI-00014 University of Helsinki
Telephone +358 9 1911*, fax +358 9 191 24835, www.helsinki.fi/socialsciences

tästä nykytilan kuvauksesta puuttuu jo olemassa olevaan tutkimukseen perustuva tietämys siitä, minkälaisiksi noiden ryhmien – myös eri vähemmistöjen - väliset suhteet ovat muotoutuneet. Tämä on yksi osoitus siitä, ettei saatavilla olevaa tutkimustietoa ole käytetty ehdotuksessa riittävästi hyväksi.

1.4 *Maahanmuuttajien kotoutuminen Suomeen* 7
1.5 *Maahanmuuttoon suhtaudutaan varautuneesti* 8

Tässä kohtaa ehdotus pyrkii kuvaamaan myös ryhmien – eritoten suomalaisten ja maahanmuuttajien – välisiä suhteita. Ottaen huomioon, että näissä suhteissa on selvästi toivomisen varaa, hyviä ryhmienvälisiä suhteita olisi voinut nostaa jo visioissa näkyvämmin esille. Tässä kohtaa sivuutetaan myös uusinta Suomesta saatavissa olevaa tutkimustietoa, esim. maahanmuuttajiin kohdistuvasta rekrytointisyrjinnästä[1].

2 *Kohti 2020-lukua* 9
2.1 *Liikkuvuus lisääntyy* 9

Toisaalta liikkuvuutta pidetään tässä vaikeasti ennakoitavana, toisaalta mainitaan tarkka luku ulkomaan kansalaisia, joita jonkin ennusteen mukaan Suomessa on vuonna 2020. Myös tässä kohtaa olisi hyvä nostaa oma aktiivisuus esille keinona, jolla ennustettavuutta voidaan lisätä. Liikkuvuuteen liitetään sekä haasteita että mahdollisuuksia. Mahdollisuuksista mainitaan huoltosuhteen muutos sekä yhteiskunnan moninaistuminen. Näistä jälkimmäinen on ilmaistu hyvin yleisellä tasolla, sillä moninaistuminen ei sinänsä vielä tarkoita mitään myönteistä mahdollisuutta. Moninaistumisen voisi liittää selkeämmin kulttuurisen rikastuttamisen mahdollisuuteen. Myös haasteet on ilmaistu hyvin ympäripyöreästi: "*lisääntyvän liikkuvuuden aiheuttamat yhteiskunnalliset muutokset*". Mitä ne ovat? Tässä kohtaa pitäisi erotella liikkuvuuden sinänsä aiheuttamat haasteet (esim. väestön rakenteen muutos, yhteiskunnallisten palvelujen uudelleen järjestäminen) sekä tähän väestömuutokseen (etenkin jos kotouttaminen epäonnistuu) potentiaalisesti liittyvät haasteet, eli yhteiskunnallisen eriarvoistumisen kasvu ja ryhmien väliset jännitteet.

2.2 *Huoltosuhde muuttuu* 9

Tämä on tosiasa, joka, jos mikä, vaatisi Suomen oman aktiivisuuden korostamista. Tässä tyydytään kuitenkin toteamaan, että Suomen "*on kyettävä houkuttelemaan osaavaa työvoimaa*", mutta ehdotuksessa ei liiemmin pureuduta siihen, mikä tuota houkuttelevuutta lisäisi tai mikä sitä vähentää. Vain näiden tekijöiden tunnistaminen –tutkimustiedon valossa – voi osittaa aktiiviselle maahanmuuttopolitiikalle käyttökelpoisia keinoja poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Aktiivista maahanmuuttoa edistävistä toimenpiteistä on olemassa paljon kansainvälistä tutkimustietoa, jota hyödyntämällä voidaan valmistella konkreettisia toimenpiteitä maahanmuuton lisäämiseksi.

---

[1] Larja, L., Warius, J., Sundbäck, L., Liebkind, K., Kandolin, I., & Jasinskaja-Lahti, I (2012) *Discrimination in the Finnish Labor Market: An Overview and a Field Experiment on Recruitment.* Helsinki: Edita/Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työ ja yrittäjyys 16/2012

2.3 *Moninaisuus yhteiskunnassa lisääntyy* 10

Tässä kohtaa mainittuja moninaisuuden lisääntymiseen liittyvien vaarojen, kuten yhteiskunnallisen eriarvoistumisen esimerkkejä ei olisi tavinnut etsiä pelkästää "*muualta Euroopasta*". Esimerkiksi venäläisten maahanmuuttajien työllistymisen yhdeksi esteeksi on Suomessa vastikään todettu syrjintä, joka kohdistuu työnhakijaan pelkästään hänen venäjänkielisen nimensä perusteella.[2] Muutoinkin suomalaista tutkimusta aiheesta hyödynnetään ehdotuksessa yllättävän vähän. On totta, että eriarvoistumisen riskiä vähentää se, että maahanmuuttajat ja heidän lapsensa integroituvat Suomeen, mutta sen keskeisenä edellytyksenä ovat juuri nuo aiemmin kuvatut hyvät ryhmienväliset suhteet.

Sekään ei täsmällisesti ottaen pidä paikkaansa, että "*(m)aahanmuuttajien ja kantaväestön*[3] *kanssakäyminen muuttaa yhteiskuntaa avoimemmaksi erilaisuudelle*". Tätä alkuperäistä ns. kontaktihypoteesia on tutkittu ja kehitetty vuosikymmeniä, joten nyt on jo saatavissa paljon tietoa ehdoista, joilla kanssakäyminen estää tai voi jopa lisätä ennakkoluuloisuutta. Tutkimuksen mukaan nimittäin mikä tahansa kanssakäyminen ei johda myönteisiin tuloksiin, vaan voi tiettyjen ehtojen vallitessa jopa huonontaa ryhmienvälisiä suhteita[4]. Näin ollen tässäkin tarvitaan aktiivisuutta, jotta luotaisiin ryhmienväliselle kontakteille ryhmienvälisiä suhteita parantavia, eikä niitä huonontavia edellytyksiä. Näistä edellytyksistä tiedetään jo sen verran paljon, että niitä voidaan soveltaa myös käytäntöön[5].

3 *Maahanmuuttopolitiikan suuntaviivat* 12
3.1 *Suomi on turvallisesti avoin* 12

Oletettavasti ensimmäisen suuntaviivan tarkoituksena on tähdentää Suomen oman aktiivisuuden tärkeyttä maahanmuuton säätelyssä, sillä tässä kohtaa sentään mainitaan, että "*Suomi tarvitsee aktiivista, suunnitelmallista ja kohdennettua työperusteista maahanmuuttoa*". Mutta suuntaviivassa tuo aktiivisuus ei näy. Suuntaviivan muotoilu antaa ymmärtää, että aktiivisuutta tarvitaan pelkän turvallisuuden takia. Näinhän asia ei ole; aktiivisuus on vieläkin tärkeämpää koko Suomen hyvinvoinnin kannalta, kun ottaa huomioon huoltosuhteen nopea muutos. Tämä aspekti ei näy yhdessäkään suuntaviivassa.

3.1.1 *Liikkuvuus on Suomelle mahdollisuus* 12

Ensimmäisessä toimenpide-ehdotuksessa sivulla 12 viitataan pelkästään Suomen houkuttelevuuden lisäämiseen "*viestittämisen*" avulla. Siitä jää melko passiivinen kuva siitä "aktiivisemmasta" maahanmuuttopolitiikasta, johon koko ehdotuksella tähdätään, vaikka maahanmuuton tarve tässä ilmaistaankin hyvin selvästi. Sivulla 13 kaksi seuraavaa toimenpide-ehdotusta viittaavat jo suurempaan aktiivisuuteen ("*maahanmuuttoa on edistettävä*"), mutta tarjotut keinot näyttävät melko

---

[2] Ks. alaviite 1

[3] Voisiko mitenkään luopua tästä loukkaavasta karjajalostuksesta lainatusta termistä ja käyttää sanaa "valtaväestö" sen sijaan? Kyse on kuitenkin vain määrällisestä suhteesta eli väestön valtaosasta.

[4] Pettigrew, T., & Tropp, L. (2011). *When Groups Meet: The Dynamics of Intergroup Contact*. Philadelphia: Psychology Press

[5] Ks. esim. Solares, E. & Liebkind, K. (2012). Ryhmienväliset ennakkoluulot ja niihin vaikuttaminen (Intergroup prejudices and influencing them). *Psykologia, 5-6*, 357-368 ja Renko, E., Larja, L., Liebkind, K., & Solares, E. (2012). *Selvitys syrjinnän vastaisen pedagogiikan keinoista ja käytännöistä*. Sisäasiainministeriö, Sisäasiainministeriön julkaisut 50/2012, 116 s. http://www.yhdenvertaisuus.fi/kirjasto/

passiivisilta ("*kehittämällä työvoiman tarpeen ennakointia ja valmiouksia kohdennettuihin rekrytointeihin ulkomailla*") sen sijaan, että puhuttaisiin suoremmin työvoiman tarpeen ennakoinnin ja kohdennettujen rekrytointien välttämättömyydestä (myös sosiaali- ja terveyspalveluissa). Aktiiviseen maahanmuuttopolitiikkaan kuuluu paitsi osaavan työvoiman rekrytointi myös ponnistukset työvoiman säilyttämiseksi ja sitouttamiseksi suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomalaiset tutkimukset akateemisesti koulutettujen maahanmuuttajien parissa osoittavat usein sen valitettavan tosiasian, että Suomella on vaikeuksia pitää tänne tulevat asiantuntijat Suomessa, mikä osin johtuu kielteisestä asenneilmapiiristä, kalliista elintasosta etenkin pääkaupunkiseudulla ja työntekijöiden perheenjäsenten kohtaamista ongelmista koulutus- ja sosiaalipalveluiden sektoreilla.

3.1.2 *Paremmat valmiudet kohdata liikkuvuuteen liittyvät haasteet* 13

Tässä kohtaa on keskitytty lähinnä tarkastelemaan maahanmuuton hallintaan liittyviä keinoja, eli niitä tapoja, joilla viranomaiset voivat toisaalta vähentää liikkuvuuteen liittyviä kansallisia turvallisuusriskejä ja toisaalta ennalta ehkäistä laittoman tai harmaan talouden syntymistä. Liikkuvuuteen liittyviä haasteita voi vähentää myös kehittämällä kohdennettua maahanmuuttovalmennusta potentiaalisille omatoimisille (self-initiated) ja rekrytoitaville maahanmuuttajille. Valmennuksen sisällön on tuolloin perustuttava tutkimustietoon niistä maahanmuuttoa edeltävän vaiheen tekijöistä, jotka suotuisasti vaikuttavat maahanmuuton jälkeiseen kotoutumiseen (esim. realistiset odotukset, integraatiotavoitteet jne.). Tällaista tietoa on saatavilla myös Suomeen 2000-luvulla tulleista EU-maista[6] ja Venäjältä[7] tulleista maahanmuuttajista.

Sivulla 14 viitataan työmarkkinoiden kansainvälistymisestä liittyvään epäkohtaan, kuten työntekijöiden syrjintään, pelkkänä mahdollisuutena, vaikka asiaa on tutkittu myös Suomessa[8].

3.1.3 *Suomi kantaa vastuuta osana kansainvälistä yhteisöä* 15

Tässä kohtaa passiivimuodon käyttö hämärtää ehdotetun toimenpiteen kohdetta: Kenen tietämystä "*muuttoliikkeen ja kehityksen myönteisistä ja kielteisistä vaikutuksista toisiinsa*" pitäisi lisätä? Sivun 16 alussa esiintyy ehdotuksen ainoa kohta, jossa yhteistyötä kaivataan "*kansallisella tasolla paitsi viranomaisten myös kansalaisyhteiskunnan, tutkijoiden ja yksityisen sektorin kesken*". Lukijalla herää kysymys, miksi tällaiseen yhteistyöhön on tarvetta vain ja ainoastaan koskien "*köyhien lähtömaiden kehityksen tukemiseksi*", eikä esimerkiksi jo Suomeen saapuneiden maahanmuuttajien integraation, suomalaisen asenneilmapiirin tai työperusteisen maahanmuuton aktiivisen suunnittelun parantamiseksi. Tässä kohtaa myös suosituksen ("*Maahanmuuttajayhteisöjen osaaminen ja halukkuus parantaa lähtömaidensa oloja on kytkettävä tiiviimmäksi osaksi Suomen kehityspolitiikkaa*") varsinainen merkitys jää lukijalle varsin hämäräksi.

---

[6] Jasinskaja-Lahti, I. & Laine, M. (Eds.) (2009). Founding the European Chemicals Agency: The perspectives of the employees and the authorities of the City of Helsinki. Research Series 7. Helsinki: City of Helsinki Urban Facts.

[7] Jasinskaja-Lahti, I., Mähönen, T. A., & Ketokivi, M. (2012). The dynamics of ethnic discrimination, identities, and outgroup attitudes: A pre-post longitudinal study of ethnic remigrants. European Journal of Social Psychology, 42(7), pp. 904-914.

[8] Ks. alaviite 1

3.1.4 *Joustavampi maahanmuuttohallinto ja toimivammat menettelyt* 16

Tässä puolestaan on ainoa kerta, jossa ehdotuksessa peräänkuulutetaan tutkimustietoa, mutta siinäkin herää kysymys, miksi sitä tarvitaan vain ja ainoastaan "*kansainvälisestä liikkuvuudesta*". Kyllä maahanmuuttoon liittyvässä viranomaistyössä olisi yleisemminkin varaa hyödyntää alan tutkimustyötä "*nykyistä paremmin*". Siksi sinänsä hyvä suositus, jonka mukaan "*(m)aahanmuuttoa koskevan tilasto- ja tutkimustiedon saatavuutta ja käyttöä on kehitettävä*" sijoittuu tässä liian kapeaan yhteyteen. Lisäksi viranomaisten menettelyjä tuskin saadaan toimivammiksi, elleivät sekä maahanmuuttopolitiikan tavoitteet että keinot perustu tutkittuun tietoon. Näin ollen suosituksiin voisi sopivassa kohdassa lisätä tutkitun tiedon hyväksikäytön lisäämistä sekä maahanmuuttopolitiikan suunnittelussa että varsinkin sen toteutuksessa.

3.2 *Jokainen löytää paikkansa* 18

Vaikka on sinänsä totta, että "*arjen vuorovaikutus*" voi olla tehokas keino maahanmuuttajien kotouttamiseksi, tähän totemukseen on pakko nykypäivänä lisätä, että kaikki "*arjen vuorovaikutus*" ei sitä automaattisesti tee (ks. kommentti kontaktihypoteesista ehdotuksen kohtaan 2.3).

3.2.1 *Maahanmuuttajat osallisina yhteiskunnassa* 18

Nimenomaan tavoite, jonka mukaan "*maahanmuuttajan on voitava tuntea itsensä osaksi yhteiskuntaa*" voi olla vaikeasti saavutettavissa pelkästään "*maahanmuuttajien osallistumismahdollisuuksia*" tukemalla tai "*eri väestöryhmien välistä vuorovaikutusta*" lisäämällä, ellei huomioida tutkimustietoa (myös Suomesta) niistä ryhmienvälisten suhteiden ehdoista, joiden täytyy täyttyä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Erityisesti valtiovallan ja valtaväestön asenteet (nämä eivät aina käy yksiin) monikulttuurisuuteen ja erilaisiin vähemmistöryhmiin yhteiskunnassa vaikuttavat voimakkaasti siihen, miten hyvin maahanmuuttaja pystyy samastumaan yhteiskuntaan ja miten paljon vuorovaikutus valtaväestön kanssa todella lisää – eikä vähennä – maahanmuuttajien osallistumismahdollisuuksia ja/tai -halukkuutta[9]

3.2.2 *Maahanmuuttajat voivat hyödyntää osaamistaan* 18

On kiitettävää, että tässä kiinnitetään erityistä huomiota (sivulla 19) kotimaisten kielten riittävään opetukseen ja myös (suosituksessa) sen vaikuttavuuden lisäämiseen. Tässä yhteydessä olisi kuitenkin hyvä peräänkuuluttaa erikseen, paitsi tämän opetuksen riittävää määrää, myös sen parempaa laatua. Vain hyvä opetuksen laatu takaa vaikuttavuuden.
Ehdotuksen kohtaan 3.2.1 esitettyjen kommenttien valossa voidaan todeta sivun 19 ensimmäisestä suosituksesta, että vaikka "*(m)aahanmuuttajien sijoittumista työelämään*" varmasti voidaan edesauttaa nimenomaan "*monimuotoisuusjohtamista ja työelämän asenneilmapiiriä kehittämällä*", tuota asennilmapiiriä olisi kuitenkin pyrittävä kehittämään yhteiskunnassa laajemminkin, jotta maahanmuuttajien kotoutuminen onnistuisi ja osallisuuden tunne voisi kehittyä "*arjen vuorovaikutuksen kautta*". Lisäksi "*(m)aahanmuuttajien sijoittumista työelämään*" voisi kehittää paitsi joh-

[9] Ks. esim. Jasinskaja-Lahti, I., Liebkind, K., Solheim, E. (2009) To Identify or Not To Identify? National Disidentification as an Alternative Reaction to Perceived Ethnic Discrimination. *Applied Psychology. An International Review, 58*, 105-128 ja Mähönen, T.A., Jasinskaja-Lahti, I., & Liebkind, K. (2011). Cultural discordance and the polarization of identities. *Group Processes and Intergroup Relations 14*, 505-515.

tamista ja työelämän asenneilmapiiriä parantamalla myös järjestelmällisellä rekrytointisyrjinnän seurannalla. Kaikenlaisen "*syrjinnän seurantajärjestelmä*" kyllä mainitaan kohdassa 3.3.1 sivulla 22, vaikka se ei suositukseksi asti ole pääässytkään. On kuitenkin huomattava, ettei työelämän sen koommin kuin muidenkaan organisaatioiden tai koko yhteiskunnan asenneilmapiiri parane itsestään. Siihenkin vaaditaan aktiivisia, tutkimustietoon persutuvia toimenpiteitä, joita tässäkin ehdotuksessa voisi suositella, edes yleisellä tasolla.

3.2.3 *Palvelut tukevat kotoutumista* 20

On hyvä, että maahanmuuttajaperheiden lapsiin ja nuoriin kiinnitetään tässä erityistä huomiota. Mutta vaikka "*perusopetus*" mainitaankin ohimennen, koulun vastuuta tulevien ryhmienvälisten suhteiden muokkaajana ei tuoda riittävästi esille[10]. Hyvän yhteiskunnallisen asenneilmapiirin luomisessa ovat avainasemassa kaikki, jotka työnsä puolesta vaikuttavat muihin, erityisesti lapsiin (esim. poliitikot, erilaiset ns. julkkikset, tiedotusvälineet, opettajat jne.). Näin ollen olisi kiinnitettävä huomiota myös esim. avainasemassa olevien ammattiryhmien (esim. opettajien ja toimittajien) koulutukseen., eikäö vain, niinkuin sivulla 21, "*(m)aahanmuuttajille suunnattujen palvelujen ... henkilöstön*" osaamiseen. Koulun vastuu ei myöskään rajoitu pelkästään henkilöstön (opettajien) osaamiseen ja koulun ja kodin väliseen yhteistyöhön, vaan sen rooli maahanmuuttajien kotouttamisessa tulee näkyä myös opetussuunnitelmatyön tasolla. Opetusviranomaisten on edistettävä opetussuunnitelmien kehittämistä vastaamaan moninaistuvan ja monikulttuuristuvan Suomen tarpeita. Ehdotuksesta näyttää kauttaaltaan puuttuvan yleisempi maahanmuuttokysymyksiin liittyvän asiantuntijuuden merkitys paremman politiikan, parempien käytäntöjen, ja siten myös paremman lopputuloksen saavuttamiseksi.

3.3 *Moninaisuus on arkea* 22

Täsää kohtaa huomautetaan aivan oikein, että "*jokaisella on vastuu myönteisestä vuorovaikutuksesta ja ennakkoluulojen murtamisesta*", mutta ehdotuksesta puuttuu oivallus siitä, että jotkut organisaatiot, ammattiryhmän ja asiantuntijat ovat kuitenkin tässäkin asiassa avainasemassa ja siitä, etteivät ennakkoluulot hälvene, eikä vuorovaikutus muutu myönteiseksi ilman aktiivisia toimenpiteitä. On lyhytnäköistä jakaa tuota vastuuta ihan kaikille, jos kohdennetummilla, tutkimustietoon perustuvilla toimenpiteillä voisi saada nopeampia tuloksia aikaan.

3.3.1 *Yhtäläiset oikeudet kaikille* 22

Tässä kyllä mainitaan "*syrjinnän seurantajärjestelmä*", vaikka lukija jää miettimään, miksi sitä ei ole sisällytetty varsinaiseen suositukseen. Tässäkin kohtaa jätetään sanomatta, että tavoitteisiin pääsemistä helpottaisi syrjinnän ehkäisemiseen liittyvän ja tutkimustietoon perustuvan asiantuntemuksen hyödyntäminen.

---

[10] Ks. esim. Renko, E., Larja, L., Liebkind, K., & Solares, E. (2012). *Selvitys syrjinnän vastaisen pedagogiikan keinoista ja käytännöistä*. Sisäasiainministeriö, Sisäasiainministeriön julkaisut 50/2012, 116 s. http://www.yhdenvertaisuus.fi/kirjasto/

3.3.2 *Murretaan ennakkoluuloja* 23

Om mitä suositeltavinta, että *"(m)aahanmuuttajayhteisöjen ja kantaväestön välistä sekä maahanmuuttajayhteisöjen keskinäistä myönteistä kanssakäymistä on edistettävä ennakkoluulojen vähentämiseksi"*, mutta kuten edellisistä kommenteista on jo käynyt ilmi, tämä ei tapahdu itsestään, eikä ainakaan ilman tutkimustietoon perustuvaa asiantuntemusta tähän tavoitteeseen pääsemisen keinoista. Tässä kohtaa ehdotuksessa tyydytään vain tähdentämään, että *"maahanmuuttoa koskevan tutkimustiedon tulisi näkyä yleisessä keskustelussa nykyistä paremmin"* ja suositellaan, että *"(m)aahanmuutosta käytävää yhteiskunnallista keskustelua on tuettava oikeilla tiedoilla, ja sitä on aktivoitava ja laajennettava"*. On tietenkin erinomaista, että suosituksiin kuuluu myös, että *"(m)yönteistä asenneilmapiiriä on luotava aktiivisin toimenpitein"*, mutta on vaikea ymmärtää, miksei ehdotuksessa painokkaammin suositella nimenomaan maahanmuuttopolitiikan kaikkien tavoitteiden ja niiden saavuttamiseen käytettyjen keinojen perustamista asiantuntemukseen ja tutkittuun tietoon. *"Aktiiviset toimenpiteet"* minkä tahansa maahanmuuttopolitiikan osa-alueella, jotka *eivät* perustu tutkittuun tietoon, voivat pahimmassa tapauksessa viedä ojasta allikkoon.

4 *Strategian toimeenpano ja seuranta* 24

Vrt. edellinen kommentti (kohtaan 3.3.2).

Liisa Laakso
Dekaani

Riitta Honkala
Hallintopäällikkö